

PPP: loď, která nevyplula

Author: SF / Petr Bým | Published: 23.03.2009

Od slov k činům se však nějak nepřecházelo a prvotní nadšení postupně vychládalo. Nedávný seminář Stavebního fóra „Veřejné zakázky a PPP projekty ve stínu úsporného rozpočtu“ pak díky snaze organizátorů i účastníků o reálný pohled na věc ukázal, jak se to s PPP projekty v Česku skutečně má. Špatně. Bilance toho, co se u nás na tomto poli zatím dokázalo, je více než ubohá. Počet odložených či zrušených záměrů podstatně převyšuje počet projektů, kde k realizaci došlo nebo s ní alespoň lze počítat. Přitom těch i oněch je méně než prstů jedné ruky. Neúspěchem skončily například záměry na výstavbu justičního areálu v Karlových Varech, vysokoškolského komplexu v Ústí nad Labem či dostavby pardubické nemocnice. Jakousi naději naopak má stále soukromo-státní realizace dálnice D3. To všechno byly či jsou projekty řízené z centra. Pokud ještě vůbec lze mluvit o nějaké cti, pak ji ve sféře PPP zachraňují regiony. Třeba v Tachově už byl k úspěšnému provozu doveden projekt sportovního komplexu a nadějně vypadá i podobná akce v Ostravě - Svinově. To nic nemění na tom, že PPP projekty v České republice víceméně ztroskotaly, nebo ještě spíše: loď s jejich nákladem vůbec nevyrazila.

Osvěty a propagace už bylo dost, po období neuskutečněných plánů a záměru je čas k úvahám nad příčinami nezdaru. V průběhu zmíněného semináře byly přinejmenším přesně popsány. „Není tady politická vůle,“ definoval Jiří Došlý z Asociace PPP základní kámen úrazu. Pod touto krátkou větou se toho skrývá poměrně mnoho. Především nedostatek politické kontinuity - každá politická reprezentace si je vědoma svého časově omezeného mandátu. Čtyři roky jednoho volebního období jsou na složitější projekty z hlediska času málo a na nějaké pokračování procesu příprav po dalších volbách nelze příliš sázet. Politické strany se u vládního vesla dnes střídají pravidelně po každých volbách, přičemž málo konstruktivní a vysloveně bojový charakter vrcholové politiky víceméně zaručuje scénář, podle kterého, co jeden kabinet schválí, druhý odvolá a zruší. Zvláště jde-li o projekt, jehož hodnota se počítá ve stovkách milionů korun. Pro mnohého politika pak PPP mohou představovat jen dopředu ztracenou, marně vynaloženou energii. (Také proto se projekty PPP lépe uchytily v regionech. Tady politika více reaguje na konkrétní potřeby obce či kraje, které jsou stejné nahlíženy zprava i zleva. Na komunální úrovni také podle všeho vznikají jakési kvazi-PPP projekty mimo jejich legislativní rámec - třeba skryty pod prodejem objektu za nízkou cenu, ale s břemenem v podobě veřejné služby.)

K PPP projektům zatím podle všeho nedorostl ani státní aparát. „Úředníci nejsou na PPP projekty myšlenkově připraveni. Vůbec nechápou princip partnerství, většinou je jim vlastní vrchnostenský přístup.“ - i to zaznělo v diskusi na adresu státních „partnerů“. Někdejší ředitel Metrostavu to v diskusi ještě dále rozvedl na základě svých bohatých zkušeností: „U nás všude vládne nedůvěra a vychytralost.“

Samozřejmě nejde jenom charaktery, pocity a nálady úředníků a politiků. Stejně tak je ve hře know-how. Smlouvy o větších projektech PPP jsou velmi komplikované a obsáhlé, problematika ekonomická i právní více než složitá. „Většinou se větší projekty připravují velmi dlouho a za účasti širokých týmů. Proto se také náklady už v této fázi počítají v milionech korun,“ vysvětluje Adéla Vránová z advokátní kanceláře Havel & Holásek.

Jako téměř vždy se také naráží i na legislativní problémy. A netýkají se jenom zákonů s PPP bezprostředně souvisejícími, tedy zákonem o veřejných zakázkách a koncesním zákonem. „Projekty zdržují i některá ustanovení zákona o majetku státu. Podle našeho názoru by šly s rozumným přístupem překonat. Ministerstvo financí ale dělá pravý opak a trvá na takřka otrockém výkladu,“ tvrdí advokátka Vránová.

Jakkoli to není úplný výčet překážek vzniku PPP projektů v České republice, je už dostatečný k formulování následující otázky. Proč by jakýkoli soukromý subjekt podstupoval jednání tak dlouhá, tak složitá, s tak velkými náklady, s tak nejistým výsledkem a tak nespolehlivým partnerem?

Snad jediným pozitivním jevem v jinak nepovzbudivé tuzemské PPP inscenaci je zájem bank, což zvláště dnes zní skoro jako zázrak. „Ano, zástupci bank s námi v nejednom případě absolvovali časově velmi dlouhá a obsahově náročná jednání,“ konstatuje advokátka Vránová. „O projekty PPP máme zájem,“ potvrzuje Jan Šnajdr z České spořitelny - banky samozřejmě na konceptu PPP láká i skutečnost, že v posledku za jeho financováním nestojí nikdo jiný než stát, což pro úvěrující instituce představuje minimální riziko.

Recese v mnoha zemích vedla k oživení zájmu o PPP - jako jednu z možností oživení ekonomiky skrze stát, ale s menší zátěží na jeho výdaje. Třeba Itálie oprášila už hotový, ale odložený stamiliardový projekt pevného spojení Sicílie s pevninou, leccos se děje na Slovensku i v Polsku, v USA a jinde - někde jde už přímo o realizace projektů, jinde o usnadnění jejich vzniku úpravou legislativy. Nezůstáváme pozadu. Pokud vše půjde dobře, od začátku příštího roku u nás začne platit nový zákon o veřejných koncesních zakázkách. Nahradí tak nedokonalý, dosud platný koncesní zákon a doplní rovněž nikoli ideální zákon o veřejných zakázkách. Předkladatel - ministerstvo pro místní rozvoj - je přesvědčen, že nový předpis procesy spjaté s PPP zjednoduší a urychlí. „Nemyslím si to,“ glosoval tento názor na posledním semináři SF Pavel Pravda z advokátní kanceláře bnt - pravda & partner, která se touto problematikou dlouhodobě zabývá. Třeba se mýlí a my se tak někdy v polovině příští dekády dočkáme nějaké koncese. To ovšem bude i podle největších pesimistů tak dva roky po recesi.

23.03.2009 09:06, SF / Petr Bým